

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 23.2.2023
COM(2023) 91 final

POROČILO KOMISIJE SVETU

o izvajanju Priporočila Sveta o spodbujanju avtomatičnega vzajemnega priznavanja visokošolskih diplom in spričeval višjega sekundarnega izobraževanja ter izidov iz učnih obdobj v tujini

1. UVOD

Svet je 26. novembra 2018 na podlagi predloga Komisije z dne 22. maja 2018 sprejel **Priporočilo Sveta o spodbujanju avtomatičnega vzajemnega priznavanja visokošolskih diplom in spričeval višjega sekundarnega izobraževanja ter izidov iz učnih obdobj v tujini**¹. To poročilo potrjuje namero Komisije, da na podlagi prispevkov držav članic v štirih letih poroča Svetu o ukrepih, ki izhajajo iz izvajanja priporočila.

Avtomatično vzajemno priznavanje (v nadaljnjem besedilu: avtomatično priznavanje) je ključnega pomena, da lahko učenci in študenti kar najbolj izkoristijo vse možnosti učenja po Evropi. Je temelj **evropskega izobraževalnega prostora**, za katerega sta se Komisija in Svet zavezala, da ga bosta vzpostavila do leta 2025 (glej Sporočilo Komisije o uresničitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025² in resolucijo Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju za obdobje 2021–2030³). Je tudi ključna vodilna pobuda **evropske strategije za univerze**⁴, ki je bila predstavljena januarja 2022, in je zelo pomembna za uspeh mobilnosti učečih se v okviru okrepljenega **programa Erasmus+ (2021–2027)**.

Priznavanje kvalifikacij je v pristojnosti držav članic. Vodijo ga nacionalna zakonodaja in mednarodni sporazumi. Na evropski ravni je edino zavezujoče pravno besedilo **Lizbonska konvencija o priznavanju** iz leta 1997, ki sta jo pripravila Unesco⁵ in Svet Evrope⁶ ter ki jo je ratificiralo 54 držav pogodbenic, vključno z vsemi državami članicami, razen Grčije. Poleg tega je koncept avtomatičnega priznavanja z bukareškim komunikejem iz leta 2012 postal ključna zaveza **evropskega visokošolskega prostora**⁷ (**bolonjski proces**), ki vključuje 49 držav, vključno z vsemi državami članicami EU.

Cilj priporočila Sveta je to preseči s **spodbujanjem** držav članic k poglobljanju in pospežitvi sodelovanja v primerjavi s tem, kar lahko storijo v okviru bolonjskega procesa, in **olajševanjem** navedenega na podlagi bolonjskih orodij za preglednost⁸.

S politično zavezo, ki je bila prvič izražena v sklepih Evropskega sveta iz leta 2017⁹ in razvita v priporočilu Sveta, se določi avtomatično priznavanje v okviru EU z jasno opredelitvijo in ukrepi, potrebnimi za pospešitev izvajanja, da bi to postalo resničnost za učeče se in diplomante, ki so pridobili kvalifikacije, in tiste, ki so pridobili izkušnje z učno mobilnostjo v EU.

Štiri leta po sprejetju Priporočila je namen tega poročila analizirati doseženi napredek in pridobljena spoznanja, da bi bili do leta 2025 sprejeti vsi ukrepi.

To poročilo bo **podlaga za delo v zvezi z novimi pobudami**, kot je načrtovani novi okvir učne mobilnosti iz delovnega programa Komisije za leto 2023. Nemoteno priznavanje kvalifikacij in učnih izidov je namreč temelj učne mobilnosti. Delo v zvezi z izvajanjem Priporočila lahko tudi spodbudi in olajša napredek v zvezi s priznavanjem kvalifikacij,

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32018H1210\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32018H1210(01))

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52020DC0625>

³ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:32021G0226\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:32021G0226(01))

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0016&from=SL>

⁵ Globalna konvencija Unesca o priznavanju visokošolskih kvalifikacij, sprejeta leta 2019, določa splošna načela za pravično, pregledno in nediskriminatorno priznavanje visokošolskih kvalifikacij. Konvencija začne veljati v prvem četrtletju leta 2023, saj jo je ratificiralo 20 držav pogodbenic.

⁶ <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treaty-num=165>

⁷ <http://ehea.info/>

⁸ [brosura_v1_v12_vp_120419_text \(ehea.info\)](https://www.ehea.info/brosura_v1_v12_vp_120419_text)

⁹ <https://www.consilium.europa.eu/media/32225/14-final-conclusions-rev1-sl.pdf>

pridobljenih zunaj EU, kot je predsednica Ursula von der Leyen napovedala v govoru o stanju v Uniji leta 2022¹⁰. Poleg tega je poročilo pomembno za prizadevanja za skupno evropsko diplomu.

2. CILJI POLITIKE, DOLOČENI V PRIPOROČILU SVETA

V priporočilu Sveta se državam članicam priporoča, naj do leta 2025 sprejmejo ukrepe, potrebne za zagotovitev, da se bo lahko vsakemu učencu, vajencu ali študentu, ki je zaključil učno izkušnjo v eni državi članici, ta izkušnja v obliki kvalifikacije ali učnih izidov avtomatično priznala v drugih državah članicah za nadaljevanje izobraževanja.

V okviru tega se avtomatično priznavanje razume, kot sledi:

- **kvalifikacija na visokošolski ravni**, pridobljena v eni državi članici, se avtomatično prizna na isti ravni v kateri koli drugi državi članici, da se omogoči dostop do nadaljnjega študija;
- **izidi iz učnega obdobja v tujini na visokošolski ravni v eni državi članici se avtomatično in v celoti priznajo v drugih državah članicah**, kot je predhodno dogovorjeno v študijskem sporazumu in potrjeno v potrdilu o opravljenih obveznostih, v skladu z evropskim sistemom prenašanja in zbiranja kreditnih točk. Kreditne točke, pridobljene med študijem v drugi državi članici ali med virtualno mobilnostjo, se nemudoma prenesejo in upoštevajo pri diplomi študenta brez dodatnega dela ali ocenjevanja študenta;
- **kvalifikacija višjega sekundarnega izobraževanja**, ki omogoča nadaljevanje izobraževanja na visokošolski ravni v eni državi članici, se avtomatično prizna v kateri koli drugi državi članici za namene omogočanja dostopa do visokošolskega izobraževanja;
- na višji sekundarni ravni kot pravica, da se **učni izidi iz učnega obdobja v tujini v eni od držav članic priznajo** v matični državi, če so na splošno skladni z učnimi izidi iz nacionalnih učnih načrtov matične države.

Priporočilo Sveta ne posega v pravico organov drugih držav članic, da **preverijo pristnost in raven** kvalifikacije ter ali dejansko omogoča dostop do visokošolskega izobraževanja v državi članici izdajateljici. Vendar to preverjanje ne vključuje nobenega ločenega postopka priznavanja. Avtomatično priznavanje ne posega v pravico visokošolskih institucij, da določijo **posebna merila za sprejem** v posamezne programe.

V priporočilu Sveta se državam članicam priporoča, naj v svojih izobraževalnih sistemih zagotovijo potrebne okvirne pogoje, zaupanje in preglednost za avtomatično priznavanje, pri čemer naj:

- po potrebi prilagodijo **nacionalno zakonodajo** za uvedbo avtomatičnega priznavanja, kot je opredeljeno zgoraj, za vse države članice EU, pri čemer morajo biti izpolnjeni potrebni pogoji;
- v celoti izvajajo **evropska in bolonjska orodja za preglednost na področju visokošolskega izobraževanja**, ki lahko podprejo priznavanje, tj. prilogo k diplomi ter evropski sistem prenašanja in zbiranja kreditnih točk (ECTS); izpolnijo **ključne zaveze bolonjskega procesa** za visoko šolstvo (tristopenjski sistem, izvajanje standardov in smernic za zagotavljanje kakovosti, polno izvajanje Lizbonske konvencije o priznavanju) in referenčne kvalifikacije iz **evropskega ogrodja kvalifikacij**;

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/SPEECH_22_5493

- pripravijo **nacionalne smernice** za podporo visokošolskim institucijam ter institucijam za sekundarno izobraževanje in usposabljanje pri učinkovitem izvajanju avtomatičnega priznavanja ter razvijejo zmogljivosti in okrepijo vlogo **nacionalnih informacijskih centrov za priznavanje visokošolskih diplom (NARIC)** in ocenjevalcev kvalifikacij, zlasti v zvezi z razširjanjem informacij in uporabo spletnih orodij za izboljšanje učinkovitosti, preglednosti in doslednosti;
- izboljšajo **dokazno podlago** z zbiranjem in razširjanjem podatkov o obsegu in naravi primerov priznavanja za namene tega priporočila Sveta.

3. STANJE PRI IZVAJANJU AVTOMATIČNEGA PRIZNAVANJA

To poročilo vsebuje analizo ukrepov, ki so jih države članice sprejele v štirih letih po sprejetju priporočila Sveta. Poleg tega je njegov namen preseči vzpostavljene zakonodajne ukrepe in preveriti dejansko izvajanje na terenu, kadar so na voljo dokazi o praksi priznavanja.

V nadaljevanju so povzete ključne ugotovitve poročila (glej oceno posameznih držav v Prilogi).

Čeprav so **države članice sprejele številne ukrepe** za zagotovitev potrebnih okvirnih pogojev, zaupanja in preglednosti v svojih izobraževalnih sistemih, je treba na področju visokošolskega izobraževanja storiti še več do leta 2025:

- **nacionalna zakonodaja za avtomatično priznavanje visokošolskih kvalifikacij** iz vseh držav članic EU je **sprejeta v 12 državah članicah**. Tri dodatne države članice izvajajo postopek prilagajanja nacionalne zakonodaje. Devet drugih držav članic ga zagotavlja za omejeno število držav EU;
- **bolonjska in EU orodja za preglednost** so bila uvedena v večini držav članic. Še vedno pa se v **enajstih državah članicah** ta orodja **ne izvajajo v celoti**. To ovira potrebno zaupanje med državami članicami in sistemi;
- **14 držav članic** je pripravilo **nacionalne smernice** za institucije ter uvedlo redno **usposabljanje** in uporabo **spletnih orodij** za odločitve o priznanju;
- **sedem držav članic** spremlja in ocenjuje odločitve o priznanju prek **osrednje podatkovne zbirke na sistemski ravni**, v kateri se zbirajo in razširjajo podatki o primerih priznavanja ter ki se redno posodablja. Takšno pomanjkanje podatkov v drugih državah članicah ovira ocenjevanje dejanskega izvajanja avtomatičnega priznavanja na terenu.

Čeprav je obstoj formalne zakonodaje na področju visokošolskega izobraževanja ključni osnovni pogoj za avtomatično priznavanje, razpoložljivi dokazi, ki so sicer omejeni, kažejo, da je to nujen, vendar ne zadosten pogoj:

- v **treh državah članicah** odločitve za avtomatično priznavanje na osrednji ravni sprejema pristojni organ. V vseh drugih državah članicah je odločanje o priznanju kvalifikacij decentralizirano, pri čemer odločitve sprejemajo visokošolske institucije. Razpoložljivi dokazi kažejo, da takšna decentralizirana uporaba pravnega okvira na sistemski ravni povečuje tveganje nedosledne uporabe avtomatičnega priznavanja;
- **razpoložljivi dokazi**, zbrani z anketo za visokošolske institucije, kažejo **mešano sliko izvajanja avtomatičnega priznavanja visokošolskih kvalifikacij na institucionalni ravni**, pri čemer obstajajo razlike med institucijami ali celo med ocenjevalci kvalifikacij v posamezni instituciji. Pomemben razlog za to je zamenjevanje priznavanja in sprejema, zlasti ker avtomatično priznavanje ne pomeni avtomatičnega sprejema. Ker večino odločitev o priznanju sprejmejo

visokošolske institucije, bi bilo treba za zanesljivo oceno imeti več informacij o tem, ali je uporaba skladna z veljavnimi predpisi in v kakšni meri;

- v zvezi z **avtomatičnim priznavanjem učnih obdobij v tujini** so na voljo samo podatki iz programa Erasmus+. Na evropski ravni so bile leta 2020 kreditne točke avtomatično priznane v povprečju v 84,4 % primerov, pri čemer so bile med državami precejšnje razlike. Vzpostavljen je bil nov okvir kakovosti Erasmus+ za obdobje 2021–2027, da bi se doseglo polno avtomatično priznavanje učnih obdobij v tujini prek programa Erasmus+.

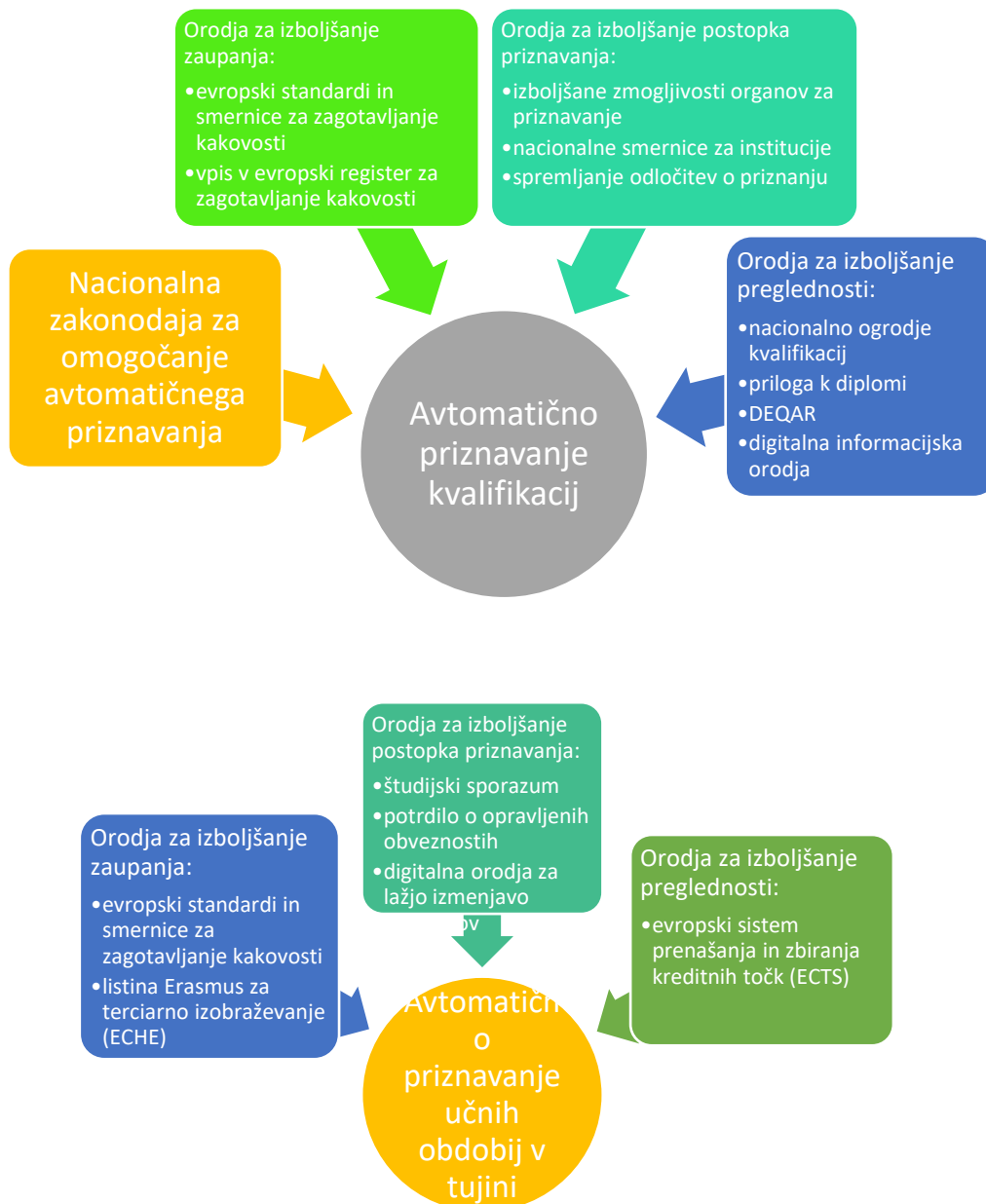
Dodatna prizadevanja so potrebna tudi na področju **višjega sekundarnega izobraževanja in usposabljanja**:

- **avtomatično priznavanje kvalifikacij v višjem sekundarnem izobraževanju in usposabljanju** (splošno izobraževanje ter poklicno izobraževanje in usposabljanje) je precej dobro razvito v **15 državah članicah** (v še eni pa izključno za splošno šolsko izobraževanje), v katerih se zagotavlja avtomatično priznavanje ali izvaja največ preverjanje kvalifikacij v podatkovni zbirki odločitev o priznanju. Šest drugih držav članic je uvedlo avtomatično priznavanje kvalifikacij iz omejenega števila drugih držav članic (običajno z dvostranskimi sporazumi ali enostranskimi odločitvami), pet držav članic (in ena za poklicno izobraževanje in usposabljanje) pa ne zagotavlja avtomatičnega priznavanja. Izzivi na tem področju so večinoma enaki kot pred sprejetjem Priporočila;
- kar zadeva **priznavanje izidov iz učnih obdobij v tujini za višje sekundarno izobraževanje**, osem držav članic ponuja obliko avtomatičnega priznavanja, ki je na splošno v skladu s priporočilom Sveta (v dveh državah članicah temelji na enakovrednosti v šestih pa na učnih izidih). Razen tega ni bilo veliko napredka. Večina držav članic priznava izide le na podlagi decentralizirane oblike usklajevanja učnih načrtov, to pa je običajno dolg in težaven postopek, ki pogosto vključuje dodatne izpite za učeče se ter negotovost. Dodatne države članice ne ponujajo nobenih postopkov priznavanja, razen za zelo specifične programe. Deset držav članic ne ponuja nobene oblike standardiziranega postopka priznavanja ali pa na splošno nima postopka priznavanja.

Komisija meni, da je treba na podlagi glavnih ugotovitev iz tega poročila še naprej krepiti prizadevanja za izvajanje priporočila Sveta in doseči znaten napredek do leta 2025.

3.1. Stanje na področju visokošolskega izobraževanja

Za izvajanje avtomatičnega priznavanja kvalifikacij in učnih obdobij v tujini v visokošolskem izobraževanju je treba vzpostaviti zakonodajo in podporna orodja. V naslednjem poglavju je obravnavan obstoj teh omogočiteljev dejavnikov.

3.1.1. Napredek na nacionalni ravni

3.1.1.1. Prilagoditev nacionalne zakonodaje¹¹

Zadevna nacionalna zakonodaja je osnovni pogoj za avtomatično priznavanje, čeprav ne pomeni nujno, da se pravilno uporablja na terenu.

Ob sprejetju priporočila Sveta leta 2018 je bilo avtomatično priznavanje za vse države članice EU že vključeno v nacionalno zakonodajo v **osmih državah članicah** (DE, DK, FI, FR, MT, PL, RO in SE). **Štiri države** (AT, HR, IT in ES), ki so menile, da v praksi uporabljajo avtomatično priznavanje, ali pa so želele preiti na avtomatično priznavanje, so svojo zakonodajo prilagodile na podlagi priporočila Sveta. Opozoriti je treba, da v Španiji

¹¹ Poročilo o izvajanju priporočila Sveta o avtomatičnem priznavanju iz leta 2023, ki ga je pripravil ICF S.A v okviru študije o napredku pri izvajanju [Priporočila Sveta o avtomatičnem vzajemnem priznavanju kvalifikacij iz izobraževanja in usposabljanja ter izidov iz učnih obdobj v tujini](#) iz leta 2018 ter izvedljivosti evropskega sistema priznavanja in zagotavljanja kakovosti.

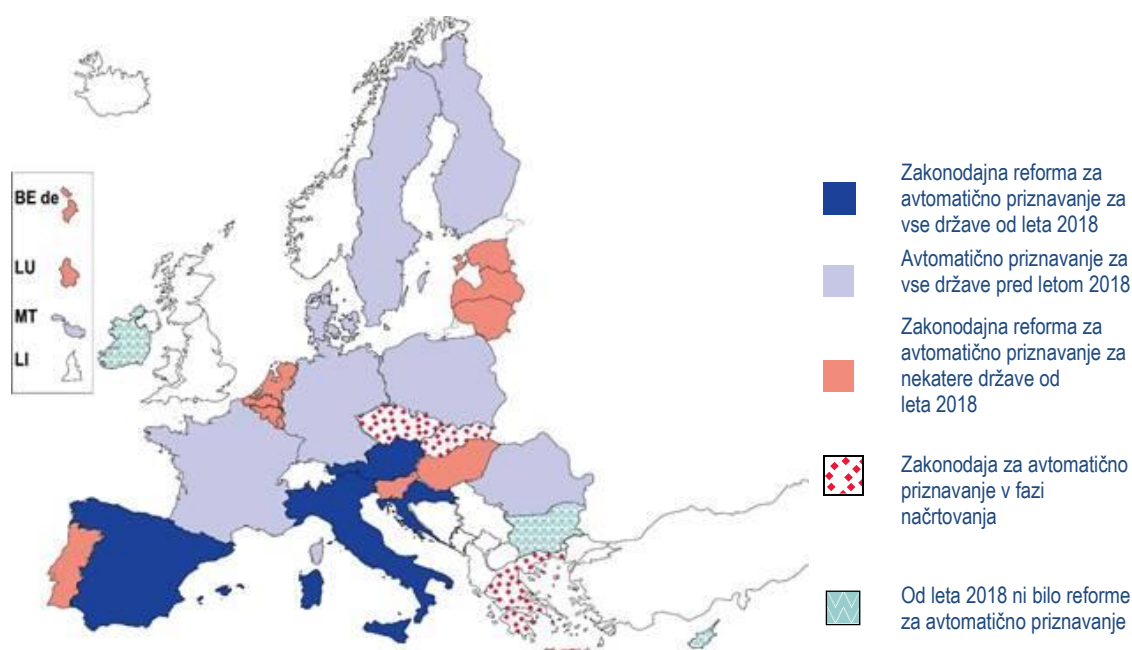
novi zakon o uvedbi avtomatičnega priznavanja velja za vse države članice EU, razen za podskupino diplom.

Poleg tega **tri države** (CZ, EL in SK) zdaj izvajajo postopek za prilagoditev nacionalne zakonodaje.

Devet držav članic je uvedlo avtomatično priznavanje za podskupino držav (na primer z vzpostavitvijo ali razširitvijo regionalnih večstranskih sporazumov) ali za nekatere kvalifikacije:

- leta 2021 so **baltske države in države Beneluksa** podpisale večstransko pogodbo o avtomatičnem priznavanju. Do zdaj so jo ratificirale BE-FI¹², LV in EE. Pogodba temelji na **Reykjaviški deklaraciji iz leta 2004**, ki spodbuja avtomatično priznavanje primerljivih visokošolskih kvalifikacij med nordijskimi državami;
- na podlagi **dvostranskih sporazumov** med PL in CZ, ki so obstajali pred letom 2018, se vzpostavlja nov večstranski sporazum med štirimi državami (CZ, HU, PL in SK). Slovenija ima dvostranske sporazume s sosednjimi državami.

Zakonodajne reforme za avtomatično priznavanje od leta 2018

Vir: Evropska komisija.

Nekatere države menijo, da sklepanje takšnih regionalnih sporazumov pomeni pot naprej pri izvajanju avtomatičnega priznavanja za vse države članice EU, ki uporabljajo evropska in bolonjska orodja za preglednost. Opozoriti je treba, da Portugalska od leta 2007 uporablja poseben pristop k priznavanju, ki vključuje uporabo avtomatičnega priznavanja kvalifikacij, navedenih v zakonskem odloku.

Druge države še nimajo načrtov za uskladitev zakonodaje (BG, CY in IE).

Med 12 državami, v katerih je nacionalna zakonodaja prilagojena za avtomatično priznavanje, je v **treh državah odločanje o avtomatičnem priznavanju centralizirano**,

¹² Belgija – flamska skupnost.

odločitve pa sprejema pristojni organ. V vseh drugih državah članicah je odločanje o priznanju kvalifikacij decentralizirano, pri čemer odločitve sprejemajo visokošolske institucije. To lahko povzroči **nedoslednost** odločitev o priznanju; prakse se lahko razlikujejo celo med fakultetami (glej oddelek 3.1.1.5).

Zato se pojavi vprašanje, ali bi morale odločitve na sistemski ravni (pravica posameznika do dostopa do visokošolskega izobraževanja na kateri koli stopnji) sprejemati posamezne visokošolske institucije ali pa bi bilo bolje, da pristojnost za odločanje na sistemski ravni ohranijo nacionalni organi.

3.1.1.2. Izvajanje bolonjskih orodij za preglednost

Sistematično izvajanje bolonjskih orodij je nujno za avtomatično priznavanje na področju visokošolskega izobraževanja. Kljub dolgotrajnim zavezam je izvajanje po vsej EU še vedno neenakomerno.

- **Evropski register za zagotavljanje kakovosti¹³ (EQAR)**

Zaupanje v sistem zagotavljanja kakovosti države je osnovni pogoj za avtomatično priznavanje. **Vpis** agencij za zunanje zagotavljanje kakovosti v **evropski register za zagotavljanje kakovosti** kaže, da agencija za zagotavljanje kakovosti v državi deluje v skladu s standardi in smernicami za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru (ESG)¹⁴. Od 27 držav članic jih zdaj 22 uporablja agencije za zagotavljanje kakovosti, vpisane v EQAR¹⁵. Med drugimi petimi državami sta dve zdaj v postopku pregleda v okviru EQAR (SK in EL) glede skladnosti z ESG, tri države pa razmišljajo, da bi kmalu vložile prijavo (IT, MT in CZ).

Institucije lahko v **podatkovno zbirko rezultatov zunanjega zagotavljanja kakovosti (DEQAR)** naložijo informacije o pregledih zagotavljanja kakovosti, uporabniki pa jih lahko najdejo z enim klikom, s čimer se izognejo podvajanju ocenjevanj. Nacionalni informacijski centri za priznavanje visokošolskih diplom (NARIC) iz IT, FR, NL in RO v svoje delovne postopke za priznavanje (s podporo programa Erasmus+) vključujejo avtomatično iskanje v DEQAR.

- **Smernice za evropski sistem prenašanja in zbiranja kreditnih točk (ECTS)**

ECTS je sistem kreditnih točk, osredotočen na študente, ki temelji na delovni obremenitvi študentov, ki je potrebna za doseganje določenih učnih izidov. Kot tak je ključen za olajševanje primerljivega priznavanja učnih dosežkov študentov v obdobjih kreditne mobilnosti¹⁶.

Učinkovito izvajanje ECTS je močno odvisno od ukrepov avtonomnih visokošolskih institucij. Vendar je pomembno, da tudi nacionalna raven prevzame odgovornost, podpira in spodbuja pravilno uporabo ECTS (v skladu z navodili za uporabnike ECTS iz leta 2015¹⁷), ki presega program Erasmus+. V 22 državah članicah za agencije za zunanje zagotavljanje kakovosti velja pravna zahteva, da se pri pregledu sklicujejo na ključna

¹³ <https://www.eqar.eu/>

¹⁴ <https://www.enqa.eu/esg-standards-and-guidelines-for-quality-assurance-in-the-european-higher-education-area/>

¹⁵ <https://www.eqar.eu/kb/country-information/>

¹⁶ Kreditna mobilnost se lahko opredeli kot omejeno obdobje študija ali prakse v tujini (v okviru tekočega študija na domači instituciji) za namene pridobivanja kreditnih točk. Po fazi mobilnosti se študenti vrnejo na domačo institucijo, kjer se kreditne točke priznajo, in dokončajo študij.

¹⁷ <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/da7467e6-8450-11e5-b8b7-01aa75ed71a1>

načela ECTS¹⁸. V drugih petih državah članicah (IE, LV, SE, SK, SI) te zahteve ni, čeprav se ECTS še vedno splošno uporablja. Vendar samo v šestih sistemih¹⁹ izvajanje načel iz navodil za uporabnike ECTS iz leta 2015 v celoti spremlja nacionalna agencija za zagotavljanje kakovosti.

- **Priloga k diplomu**

Priloga k diplomu je ključna zaveza listine Erasmus za terciarno izobraževanje, na podlagi katere so visokošolske institucije upravičene do udeležbe v programu Erasmus+. Vsebuje informacije o kvalifikacijah, na podlagi katerih lahko ocenjevalci kvalifikacij razumejo raven in akademske pravice imetnika kvalifikacije, in je na voljo v digitalizirani obliki na platformi Europass²⁰. Tudi zunaj programa Erasmus+ se v 23 državah članicah izdaja avtomatično, brezplačno in v splošno razširjenem jeziku vsem diplomantom²¹. Države članice, ki priloge ne izdajajo avtomatično, so FR, ES in EL (ki je ne izdajajo diplomantom prve in druge stopnje), IE pa zahteva plačilo za dodatno upravno breme.

3.1.1.3. Priprava nacionalnih smernic²²

Medtem ko imajo DK, RO in SE popolnoma centraliziran sistem odločanja za priznavanje, v vseh drugih državah članicah odločitev sprejmejo visokošolske institucije ali pa organ na najvišji ravni nanje prenese odgovornost za izvajanje. V vseh teh državah so **nacionalne smernice ključne za podporo visokošolskim institucijam** pri učinkovitem izvajanju avtomatičnega priznavanja.

V praksi je **14 držav članic** (BG, DK, EE, FI, FR, DE, EL, IT, MT, NL, PL, RO, ES, SE) uvedlo spletne storitve in pripravilo smernice za podporo standardiziranim praksam v visokošolskih institucijah.

3.1.1.4. Spremljanje in ocenjevanje²³

Sistematično spremljanje odločitev o priznanju se izvaja v **sedmih državah članicah** (BG, IT, LU, NL, PT, RO, SK).

Zaradi nezadostnega spremljanja odločitev o priznanju je **težko opredeliti najbolj problematična vprašanja in sprejeti ustrezne ukrepe za njihovo obravnavo**.

Poleg tega je zaradi pomanjkanja podatkov težko oceniti, v kolikšni meri se avtomatično priznavanje dejansko izvaja v posameznem izobraževalnem sistemu.

3.1.1.5. Izvajanje na institucionalni ravni

Avtomatično priznavanje kvalifikacij je povezano s **praviciami posameznikov do dostopa do sklopa možnosti učenja²⁴**. Čeprav lahko določena kvalifikacija omogoča formalni/splošni dostop do vseh programov na naslednji stopnji študija, ne zagotavlja avtomatično pravice do sprejema v določen program. Vsaka visokošolska institucija ali pristojni nacionalni organ ima pravico določiti posebna merila za sprejem.

¹⁸ <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/c90aaf32-4fce-11eb-b59f-01aa75ed71a1>

¹⁹ [Pregled stanja na področju mobilnosti](#) za leto 2019 – BE-Flandrija, FR, IT, LT, NL, FI.

²⁰ <https://europa.eu/europass/sl>

²¹ [Poročilo o izvajanju bolonjskega procesa za leto 2020](#).

²² Poročilo ICF o izvajanju priporočila Sveta o avtomatičnem priznavanju iz leta 2023.

²³ Poročilo ICF o izvajanju priporočila Sveta o avtomatičnem priznavanju iz leta 2023.

²⁴ Dokument z naslovom [The Triangle of Automatic Recognition](#) (Trikotnik avtomatičnega priznavanja).

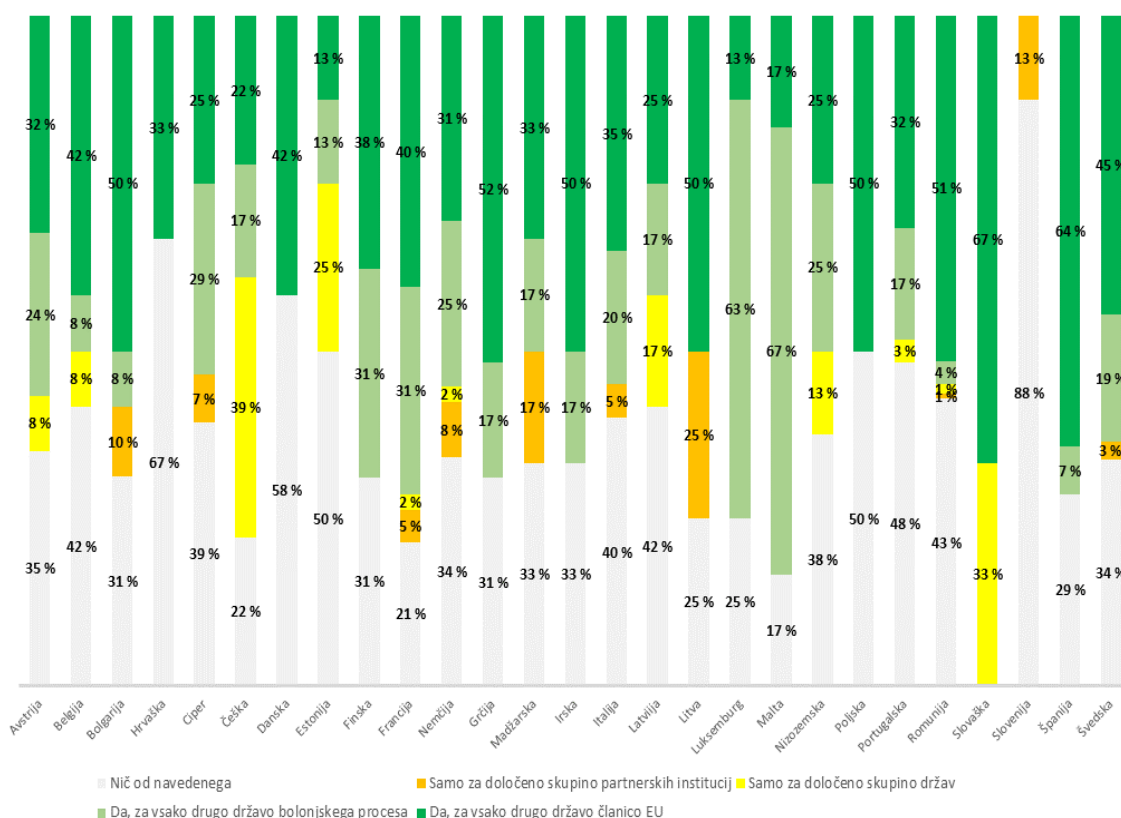
Anketa²⁵, ki je bila izvedena med visokoškolskimi institucijami, kaže **mešano sliko** glede prakse na terenu v zvezi z **avtomatičnim priznavanjem kvalifikacij**. Poleg tega visokošolske institucije v isti državi različno razumejo in izvajajo avtomatično priznavanje.

Glavni razlogi za neavtomatično priznavanje so bili: primerjava delovne obremenitve in učnih izidov za vsak primer posebej; splošni pogoji na sistemski ravni (raven evropskih ogrodij kvalifikacij); merila za sprejem.

To kaže, da **opredelitev avtomatičnega priznavanja**, vključno z dejstvom, da ne pomeni avtomatičnega sprejema, **še vedno ni jasna**. Zmeda izhaja tudi iz dejstva, da se postopki priznavanja in sprejema pogosto kombinirajo na institucionalni ravni: 38 % anketirancev je izjavilo, da jih obravnavajo skupaj. Poleg tega tretjina institucij pri odločanju o priznanju kvalifikacije preveri postopke zagotavljanja kakovosti druge institucije.

Opozoriti je treba, da je le 53 % institucij navedlo, da vodijo evidenco odločitev o priznanju.

Samoocenjevanje visokoškolskih institucij, ki avtomatično priznavajo diplome prve in druge stopnje

N = 421

Vir: ICF/3s.

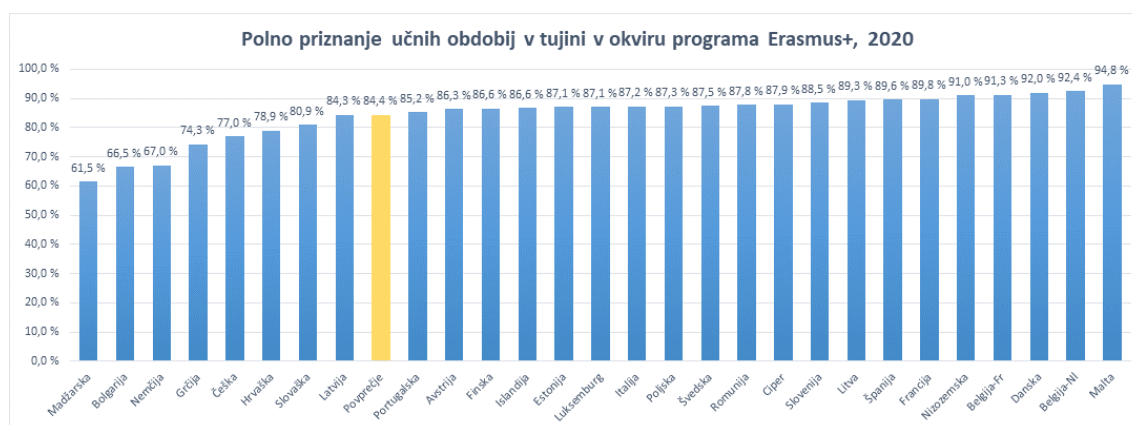
Odločitve o priznanju **učnih obdobj** v tujini sprejemajo institucije, večinoma na ravni fakultete.

²⁵ Poročilo ICF o izvajanju priporočila Sveta o avtomatičnem priznavanju iz leta 2023; velikost vzorca: 441.

Po podatkih ankete, izvedene v visokošolskih institucijah, jih le 47 % vodi podatkovno zbirko odločitev o priznanju za učna obdobja v tujini, zaradi česar je težko oceniti raven izvajanja priporočila Sveta.

Študije kažejo, da so preostala ozka grla povezana s **pomisleki glede kakovosti na ravni fakultete, ki jih imajo nekateri profesorji**. Več kot 10 % mobilnih študentov ni zadovoljnih s postopkom priznavanja kreditnih točk, nekoliko večji delež pa je nezadovoljen s prejetimi informacijami v zvezi s prenosom ocen in točk ECTS. Ker „obdobja za mobilnost“ v študijskih programih ni, se povečuje raven negotovosti za mobilne študente.

V EU se večina učne mobilnosti (53 %) izvaja v okviru programa Erasmus+. Podatki o mobilnosti v okviru programa Erasmus+, ki temeljijo na povratnih informacijah študentov Erasmus+, kažejo, da je delež študentov²⁶, ki so jim bile v letu 2020 v celoti priznane vse pridobljene kreditne točke, v povprečju znašal 84,4 %, **pri čemer so bile med državami članicami precejšnje razlike**.

Vir: Evropska komisija.

Vzpostavljen je bil novi okvir kakovosti Erasmus+ za obdobje 2021–2027, da bi se po vsej EU doseglo popolno avtomatično priznavanje učnih obdobj v tujini v okviru programa Erasmus+.

3.1.1.6. Sklepne ugotovitve

Odločitve o priznavanju so najpogosteje prepuščene presoji samih visokošolskih institucij, kar povzroča nedoslednosti pri izvajanju avtomatičnega priznavanja. Ker se institucionalne prakse razlikujejo, je pogosto težko ugotoviti, ali je praksa priznavanja v državi popolnoma avtomatična, tudi če nacionalna zakonodaja omogoča avtomatično priznavanje. Med drugim težave povzroča dejstvo, da se postopki priznavanja in sprejema pogosto združujejo na institucionalni ravni. To povzroča nejasnosti glede posledic avtomatičnega priznavanja in prinaša težave pri zagotavljanju, da se v vseh visokošolskih institucijah uporablja skladen (avtomatični) pristop.

Kar je še pomembneje, pojavlja se vprašanje, ali je smiselno, da odločitve na sistemski ravni sprejemajo posamezne visokošolske institucije. Visokošolsko izobraževanje, strukture upravljanja in osebje, odgovorno za priznavanje, se nenehno spreminjajo. Poleg tega je zaradi neobstoja osrednjih smernic in nezadostnega spremljanja odločitev o priznanju težko odkriti nedoslednosti.

²⁶ Število anketirancev je 589 484 v štirih letih.

Države članice bi lahko pri prilagajanju nacionalne zakonodaje **preučile možnost, da zagotovijo doslednost izvajanja z dodelitvijo pristojnosti za odločanje o avtomatičnem priznavanju namenskem organu** (na primer NARIC), pri čemer bi visokošolske institucije ohranile avtonomijo pri izboru in sprejemanju študentov v svoje programe. Tako bi bila razlika med priznavanjem in sprejemom v praksi jasnejša.

Države članice lahko tudi spodbujajo visokošolske institucije k **vklučevanju postopkov priznavanja v svoje notranje postopke zagotavljanja kakovosti**, vključno s celovitim izvajanjem navodil za uporabnike ECTS iz leta 2015. S tem bi se v institucijah izboljšali preglednost in doslednost praks priznavanja za učna obdobja v tujini.

Dosledno odločanje bi bilo mogoče podpreti z digitalnimi rešitvami, kot so podatkovne zbirke. S sistematičnim pristopom k spremljanju in ocenjevanju odločitev o priznanju kvalifikacij in učne mobilnosti posameznikov bi se izboljšala preglednost in podprlo odločanje na podlagi dokazov.

3.1.2. Podpora Komisije od leta 2018

Komisija zagotavlja podporo in je razvila orodja za okrepitev prizadevanj držav članic za izvajanje avtomatičnega priznavanja.

3.1.2.1. Spodbujanje medsebojnega zaupanja in vzajemnega učenja med državami članicami in institucijami

Komisija je olajšala redno izmenjavo dobrih praks med državami članicami v okviru delovnih skupin strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020)²⁷ ter nato strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (**strateški okvir evropskega izobraževalnega prostora za obdobje 2021–2030**).

Od leta 2018 se o avtomatičnem priznavanju razpravlja na vsakem sestanku delovne skupine, prav tako pa je redno na dnevnem redu sestankov generalnih direktorjev za visoko šolstvo. Poleg tega je Komisija skupaj z norveško vlado leta 2019 organizirala **seminar za vzajemno učenje**, namenjen izvajanju avtomatičnega priznavanja.

Portal evropskega izobraževalnega prostora²⁸ je vozlišče za informacije o priporočilu Sveta in podpira njegovo izvajanje.

3.1.2.2. Listina Erasmus za terciarno izobraževanje (ECHE)

Vsaka visokošolska institucija, ki želi izkoristiti sredstva programa Erasmus+, potrebuje akreditacijo ECHE²⁹. Doslej je bila ECHE za obdobje 2021–2027 podeljena 5 206 visokošolskim institucijam. To pomeni, da približno 95 % študentov v EU študira na univerzah, ki sodelujejo v programu Erasmus+.

Na podlagi nove ECHE za novi program Erasmus+ (2021–2027) se **imetnice zavežejo**, da bodo v skladu z opredelitvijo iz priporočila Sveta **zagotovile polno avtomatično priznavanje** vseh kreditnih točk, pridobljenih za učne izide, ki so bili zadovoljivo doseženi v obdobju študija/usposabljanja v tujini. Ključni zavezi imetnic ECHE sta tudi pravilna

²⁷ [Izobraževanje in usposabljanje 2020 – Urad za publikacije EU \(europa.eu\).](https://education.ec.europa.eu/s/1/education-levels/higher-education/inclusive-and-connected-higher-education/automatic-recognition-of-qualifications)

²⁸ <https://education.ec.europa.eu/s/1/education-levels/higher-education/inclusive-and-connected-higher-education/automatic-recognition-of-qualifications>

²⁹ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/s/1/resources-and-tools/erasmus-charter-for-higher-education>

uporaba ECTS in avtomatično izdajanje priloge k diplomi. Izvajanje spremljajo nacionalne agencije Erasmus+.

3.2. Stanje na področju višjega sekundarnega izobraževanja

3.2.1. Napredek na nacionalni ravni

3.2.1.1. Stanje na področju priznavanja kvalifikacij višjega sekundarnega izobraževanja in usposabljanja, ki omogočajo nadaljevanje izobraževanja na visokošolski ravni

Svet je v Priporočilu pozval k znatnemu napredku v smeri avtomatičnega vzajemnega priznavanja, tako da se kvalifikacija višjega sekundarnega izobraževanja in usposabljanja, ki omogoča nadaljevanje izobraževanja na visokošolski ravni, avtomatično prizna tudi v drugih državah članicah.

Približno polovica držav članic ima vzpostavljene sisteme, ki izpolnjujejo ta cilj; pet držav članic nima nobene oblike avtomatičnega priznavanja. Med pozitivnimi primeri je Poljska, kjer se ocena/izjava o primerljivosti avtomatično ustvari prek spletnega orodja Kvalifikator NARIC (za splošno izobraževanje, ne pa tudi za poklicno izobraževanje in usposabljanje). Francija univerzam ponuja neposredne spletne prijave, ne da bi bil potreben nadaljnji postopek priznavanja. V nekaj državah članicah se zakonsko zahteva ali v praksi uporablja določena oblika avtomatičnega priznavanja, ki temelji na dvostranskih ali večstranskih sporazumih z drugimi državami članicami (npr. AT, CZ za SK, SK za CZ in EE/LT/LV druga za drugo) ali enostranskih odločitvah (SI za HR).

V številnih državah članicah so za priznavanje odgovorne visokošolske institucije, pri čemer se v posameznih državah članicah uporabljajo različne prakse. V nekaterih državah članicah NARIC ponujajo spletne (in nespletne) storitve in smernice za ocenjevanje enakovrednosti (AT, BE-Fr³⁰, DE, EE, ES, IE, IT, NL, PL, PT in SI) v obliki (javnih) spletnih podatkovnih zbirk (npr. DE in IT). Visokošolske institucije v SE in ES imajo strokovnjake za posamezne države, ki podpirajo postopek odločanja.

Nekatere države članice razvijajo postopke za ocenjevanje zbliževanja učnih načrtov, pri čemer primerjajo posamezne študijske programe. Nekatere zahtevajo dodatne izpite (CZ, HU in SK). Vendar predlagane zakonodajne spremembe v več državah članicah, kjer poteka delo v zvezi s priznavanjem (npr. CZ, ES, EL in LT), ne vključujejo višjega sekundarnega izobraževanja in usposabljanja, saj so njihove pobude osredotočene na visokošolske kvalifikacije³¹.

V nekaterih državah obstajajo **razlike med splošnim višjim sekundarnim izobraževanjem ter poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem.** Na primer v PL se izvaja avtomatično priznavanje kvalifikacij splošnega višjega sekundarnega izobraževanja, ne pa tudi kvalifikacij poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

Če povzamemo, nekatere pobude, kot so osrednje podatkovne zbirke, vključno z javnim dostopom, izstopajo kot dobri primeri napredka naproti avtomatičnemu priznavanju. Vendar so se številne od njih začele izvajati že pred sprejetjem Priporočila. Pogosto je razlog za omejen napredek v zadnjem času pomanjkanje prizadevanj visokošolskih

³⁰ Belgija – francosko govoreča skupnost.

³¹ Poročilo ICF o izvajanju priporočila Sveta o avtomatičnem priznavanju iz leta 2023.

institucij, ne neobstoj osrednjega sistema v državah članicah. **Izzivi na tem področju so večinoma enaki kot pred sprejetjem Priporočila.**

3.2.1.2. Priznavanje učnih obdobj v tujini

V priporočilu Sveta je poudarjeno, da bi bilo treba avtomatično priznavanje zagotoviti, če so „učni izidi na splošno skladni s tistimi iz nacionalnih učnih načrtov matične države“.

V primeru **kratkih učnih obdobj v tujini**, ki običajno pomenijo obdobja od več dni do treh mesecev, priznanje zaradi kratkotrajnosti in neposredne vključenosti šol običajno ni potrebno za ponovno vključitev učenca v šolo pošiljateljico.

V primeru **dolgotrajnih učnih obdobj v tujini**, ki običajno trajajo od treh mesecev do celotnega šolskega leta, so v skladu s priporočilom Sveta na voljo trije pristopi, ki jih je mogoče šteti za avtomatično priznavanje.

- **Priznavanje na podlagi enakovrednosti**

Obdobje v tujini se šteje za enakovredno istemu obdobju v matični državi ne glede na morebitne razlike v učnih načrtih med šolo pošiljateljico in šolo gostiteljico, učenec pa se znova sprejme v ustrezni razred ali naslednji razred, če se upošteva omejeno število načel in meril.

- V AT priznanje temelji na šolanju, ki traja najmanj pet mesecev in največ eno leto.
- V PT se enoletna učna obdobja v tujini avtomatično priznajo na podlagi uspešnega zaključka šolskega leta.

- **Priznavanje na podlagi učnih izidov, za katere se ugotovi, da so na splošno skladni z učnim načrtom institucij pošiljateljic**

Države članice so vzpostavile uradni postopek na sistemski ravni, ki opredeljuje izide učnega obdobja v tujini in določa, ali so na splošno skladni z izidi iz nacionalnega učnega načrta matične države. To velja za BG, DK, FI in FR na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter za IT in RO, pri čemer se v vsaki od teh držav članic uporabljajo različne prakse.

- **Priznavanje na podlagi podpisanega učnega sporazuma**

Pred učnim obdobjem v tujini šola pošiljateljica, šola gostiteljica in učenci skupaj razpravljajo o učnih ciljih, ki jih je treba doseči za izpolnitev učnih zahtev v obeh izobraževalnih sistemih. Po vrnitvi se doseženi učni izidi izmerijo glede na učni sporazum in avtomatično priznajo, če so skladni. Ta pristop je v duhu priporočila Sveta, njegova uporaba je splošno razširjena v okviru programa Erasmus+, ne pa tudi pri učni mobilnosti zunaj programa Erasmus+.

V večini držav članic pa priznavanje še vedno **ni avtomatično**:

- skoraj polovica držav članic ima uradni postopek na podlagi **usklajevanja učnih načrtov**, ki ga izvajajo različni akterji (šole, posamezni učitelji, lokalni organi), in običajno zahtevajo oceno iz predmetov, ki se v tujini ne obiskujejo: to velja za tretjino držav članic (BE-Fr, CY, CZ, DE, HR, HU, IE, LT, LV, PT za učna obdobja, krajša od enega šolskega leta, ter SL, SK in ES);
- nekatere države članice zahtevajo oceno šole pošiljateljice in šole gostiteljice v okviru **partnerstva med šolami**, da se v tem primeru izognejo morebitnemu formalnemu postopku priznavanja (npr. FR v šolskem izobraževanju);

- številne države članice (npr. BE-De, BE-FI, EE, EL, LU, MT, NL, PL in SE) **niso uvedle enotnega postopka priznavanja ali smernic**. Mreža strokovnjakov, ki jo je Komisija vzpostavila v okviru pripravljalnega ukrepa, ki ga je začel Evropski parlament, je ugotovila tudi, da šole v številnih državah članicah zaradi neobstoja postopkov na sistemski ravni nimajo potrebnih spretnosti za priznavanje učnih obdobj v tujini v okviru svojega šolskega sistema in učnega načrta³².

Poleg postopkov priznavanja je še naprej problematičen tudi status **mobilnih učencev** v obdobju mobilnosti. V več šolskih sistemih učenci, ki odidejo v tujino zaradi dolgotrajne mobilnosti, niso več registrirani v šoli v svoji matični državi niti nimajo jasnega statusa v šoli gostiteljici, zato je težko evidentirati ali ocenjevati učne izide.

Če povzamemo, v zvezi z avtomatičnim priznavanjem izidov iz **učnih obdobj v tujini v višjem sekundarnem izobraževanju** je bil dosežen **napredek**, vendar je bil **bolj omejen** kot napredek v zvezi s kvalifikacijami. Skupno sedem držav članic (AT, BG, DK, FI, IT, PT za enoletna obdobja in RO) ima vzpostavljen sistem ali postopek, ki se lahko šteje za avtomatično priznavanje v skladu s priporočilom Sveta. V večini držav članic je priznanje odvisno od odločitev lokalnih organov ali posameznih institucij za izobraževanje in usposabljanje, ki se sprejmejo na podlagi usklajevanja učnih načrtov, ali pa je celo nemogoče. Izzivi so večinoma enaki tistim, na podlagi katerih je bilo sprejeto priporočilo Sveta. Še vedno je treba obravnavati primerjanje učnih načrtov, razlike med postopki priznavanja (pogosto celo neobstoje standardiziranih postopkov na nacionalni ravni) in neobstoje statusa ali okvira za mobilne učence.

Države članice, ki v zadnjem času niso dosegle napredka, bi se lahko zgledovale po zakonodaji držav članic, ki podpirajo mobilnost učencev in jo spodbujajo z avtomatičnim priznavanjem, vključno z določbami v dvonacionalnih ali večnacionalnih sporazumih.

Za priznavanje bi bilo koristno tudi, da bi države članice nadaljevale delo za spodbujanje razvoja učnih načrtov v višjem sekundarnem izobraževanju in usposabljanju na podlagi načel učnih izidov (znanje, spretnosti in odnosi).

3.2.2. Podpora Evropske komisije od leta 2018

3.2.2.1. Vzpostavitev spletne informacijske storitve na ravni EU

Nova **podatkovna zbirka Q-Entry**³³, ki je bila vzpostavljena leta 2018 v okviru programa Erasmus+ in jo upravljajo NARIC, deležnikom in širši javnosti zagotavlja najnovejše in standardizirane informacije o končnih kvalifikacijah ob zaključku šolanja za 55 držav (27 držav članic EU + 28 držav nečlanic EU), ki študentom omogočajo dostop do izobraževanja na visokošolski ravni v matični državi.

3.2.2.2. Podpora za priznavanje izidov iz učnih obdobj v tujini

- Spodbujanje medsebojnega zaupanja in vzajemnega učenja med državami članicami in med institucijami: **Komisija** je na podlagi pripravljalnega ukrepa, ki ga je začel

³² [Mreža strokovnjakov za priznavanje izidov iz učnih obdobj v tujini v splošnem sekundarnem izobraževanju – analiza držav članic \(2021\) |Evropski izobraževalni prostor \(europa.eu\).](#)

³³ <https://www.q-entry.eu/>

Evropski parlament, **vzpostavila mrežo strokovnjakov**, v okviru katere je 25 članov iz 16 držav članic pripravilo predlog za **evropski okvir za priznavanje izidov iz učnih obdobj v tujini**³⁴, v katerem so na podlagi analize stanja v državah članicah³⁵ določili ključna načela za avtomatično vzajemno priznavanje učnih izidov iz učnih obdobj v tujini za **učence v splošnem višjem sekundarnem izobraževanju**. Ta predlog Komisiji bo uporabljen kot podlaga za nadaljnji razvoj pobude z državami članicami.

- **Svet je v priporočilu o poklicnem izobraževanju in usposabljanju (PIU) za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost**³⁶, sprejetem leta 2020, znova poudaril pomen učne mobilnosti, tudi z določitvijo cilja na evropski ravni³⁷, ter priznavanja pridobljenega znanja, spretnosti in kompetenc. Poleg tega je Komisija preučila koncept evropskih ključnih poklicnih profilov, da bi olajšala mobilnost učencev in delavcev ter podprla preglednost in priznavanje kvalifikacij. Na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja je Cedefop razvil [metodologije za podporo primerjavi kvalifikacij](#)³⁸ ter povezanih programov izobraževanja in usposabljanja ter učnih načrtov. Cedefop je na podlagi podatkov, pridobljenih leta 2021 od mreže ReferNet za pregled stanja na področju mobilnosti, izdal poročilo o priznavanju učnih izidov, ki so jih učenci v okviru začetnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja dosegli v tujini³⁹. Prakse priznavanja so obravnavane tudi v publikaciji z naslovom *Enablers and disablers of cross-border long-term apprentice mobility* (Dejavniki, ki pospešujejo in zavirajo čezmejno dolgotrajno mobilnost vajencev)⁴⁰, ki vključuje nekaj študij primerov s poudarkom na pripravnikih.
- **Program Erasmus+** je namenjen okrepitvi priložnosti za mobilnost učencev oziroma dijakov, da bi se spremenilo stanje glede dolgotrajne mobilnosti učencev oziroma dijakov v Evropi, ki so jo do zdaj večinoma vodile organizacije zunaj programa. To naj bi se doseglo s povečanjem deleža mobilnosti, ki ga neposredno upravljajo šole in ki ustreza standardom kakovosti Erasmus+. Poleg tega bo organizacija pošiljateljica na podlagi novega sistema akreditacije⁴¹ priznala učne izide udeležencev aktivnostih mobilnosti v tujini. Akreditirane organizacije in zlasti akreditirani konzorciji bi morali podpirati razvoj mobilnosti v poklicnem izobraževanju in usposabljanju s priznavanjem učnih izidov s strani organizacije pošiljateljice.

3.3. Ekosistem, ki omogoča avtomatično priznavanje

Za izvajanje avtomatičnega priznavanja je treba vzpostaviti ustrezne pogoje za zaupanje in preglednost med izobraževalnimi sistemi. Poleg tega so za to potrebne tudi zadostne zmogljivosti, ki so na voljo nacionalnim organom za priznavanje, da razvijejo orodja,

³⁴ [Predlog evropskega okvira za priznavanje izidov iz učnih obdobj v tujini v splošnem višjem sekundarnem izobraževanju \(2021\) |Evropski izobraževalni prostor \(europa.eu\).](#)

³⁵ [Mreža strokovnjakov za priznavanje izidov iz učnih obdobj v tujini v splošnem sekundarnem izobraževanju – analiza držav članic \(2021\) |Evropski izobraževalni prostor \(europa.eu\).](#)

³⁶ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32020H1202\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32020H1202(01))

³⁷ Do leta 2025 8 % učencev v PIU sodeluje v učni mobilnosti v tujini.

³⁸ <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/d7fe617d-e541-11ec-a534-01aa75ed71a1>

³⁹ [Priznavanje učnih izidov, ki so jih učenci v okviru začetnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja dosegli v tujini | Cedefop \(europa.eu\).](#)

⁴⁰ [Dejavniki, ki pospešujejo in zavirajo čezmejno dolgotrajno mobilnost vajencev | Cedefop \(europa.eu\).](#)

⁴¹ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sl/opportunities/organisations/learning-mobility-of-individuals/erasmus-accreditation>

potrebna za avtomatično priznavanje, in podprejo institucije pri izvajanju avtomatičnega priznavanja. V naslednjem poglavju so opisani elementi, ki so nujni tako za visokošolsko izobraževanje kot tudi za višje sekundarno izobraževanje in usposabljanje.

3.3.1. Evropsko ogrodje kvalifikacij (EOK)

Evropsko ogrodje kvalifikacij (**EOK**)⁴² olajšuje preglednost, primerljivost in prenosljivost kvalifikacij različnih nacionalnih sistemov. Z umestitvijo nacionalnih ogrodij kvalifikacij v EOK je mogoče **primerjati vse vrste in ravni kvalifikacij iz nacionalnih sistemov**. Do zdaj je 26 držav članic EU umestilo nacionalna ogrodja kvalifikacij v EOK, v ES pa poteka postopek za to. Od 27 držav članic jih 21 (vse razen BG, ES, FI, HR, IT in LU) navaja ravni EOK v nacionalnih podatkovnih zbirkah in registrih kvalifikacij. To pomaga institucijam za izobraževanje in usposabljanje, da v primeru avtomatičnega priznavanja preverijo, ali ima prosilec ustrezno raven kvalifikacij (na primer, ali je diploma dejansko diploma prve stopnje za prijavo na magistrski študij).

Poleg tega je 16 držav članic povežalo nacionalne podatkovne zbirke ali registre kvalifikacij s platformo Europass⁴³, prek katere si izmenjujejo podatke o kvalifikacijah. Poseben izziv se nanaša na priznavanje med ravno 5 (npr. krajše terciarno izobraževanje) in ravno 6 (študij prve stopnje ali enakovredna raven). Kvalifikacije ravni 5 lahko spadajo v visokošolske sisteme ali posekudarne sisteme ali celo v oboje⁴⁴.

Večina držav, ki so umestile nacionalna ogrodja v EOK, je to storila z enotnim poročilom, ki vključuje samopotrjevanje glede na ogrodje kvalifikacij za evropski visokošolski prostor. To so storile vse države članice, razen CZ, EL, NL in SK⁴⁵.

3.3.2. Nacionalni informacijski centri za priznavanje visokošolskih diplom (NARIC)

NARIC si prizadevajo olajšati dostop do točnih informacij o izobraževalnih sistemih in kvalifikacijah za državljane EU in državljane tretjih držav. Njihove pristojnosti se razlikujejo glede na nacionalno zakonodajo. Nekateri izdajajo samo nasvete/priporočila glede priznavanja (EE, IT, IE, SI in DE), drugi pa pravno zavezujoče odločbe o priznanju (BG, BE-FI, DK, MT, HU, SK, LT in RO). Centri so ključni za preverjanje, ali je kvalifikacija pristna in na pravilni ravni.

Mreža NARIC je ob podpori programa Erasmus+ objavila številne smernice⁴⁶, da bi ocenjevalcem kvalifikacij pomagala pri izvajanju avtomatičnega priznavanja. Od sprejetja priporočila Sveta sta dve tretjini⁴⁷ centrov poenostavili postopke priznavanja, štirje (MT, DK, NO, EE) pa poročajo, da se je število zahtev za priznanje zaradi priporočila Sveta zmanjšalo.

⁴² [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0615(01))

⁴³ <https://europa.eu/europass/sl/find-courses>

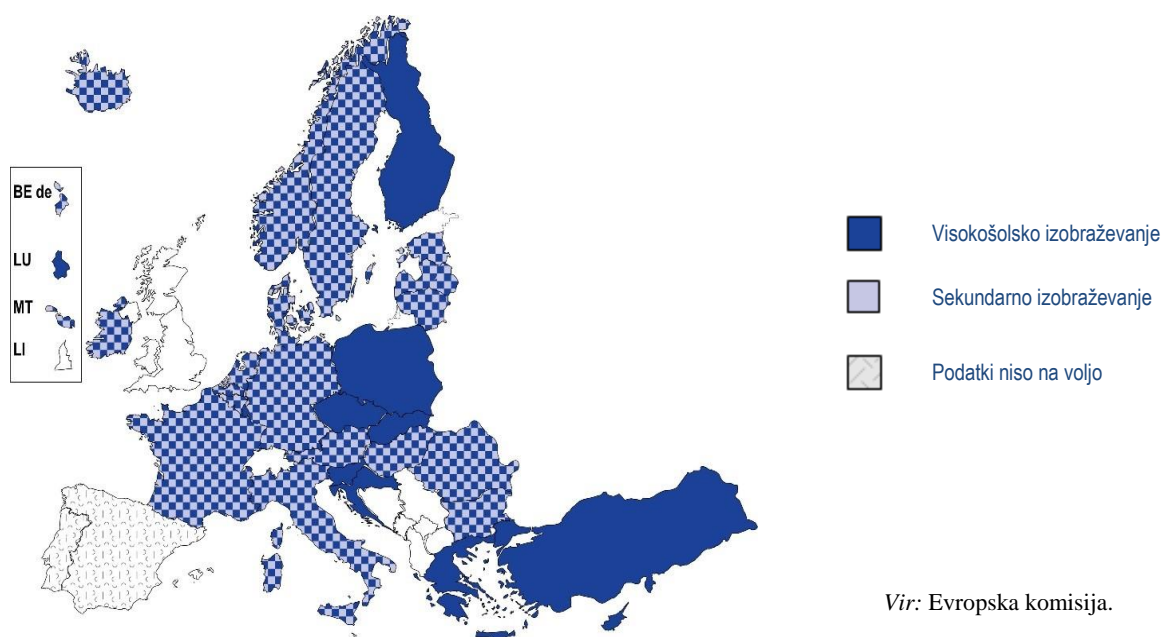
⁴⁴ Poročilo ICF o izvajanju priporočila Sveta o avtomatičnem priznavanju iz leta 2023.

⁴⁵ [Poročilo o izvajanju bolonjskega procesa za leto 2020.](#)

⁴⁶ <https://www.enic-naric.net/page-recognition-tools-projects>

⁴⁷ Anketa NARIC iz leta 2022.

Pristojnosti NARIC za visokošolsko in višje sekundarno izobraževanje

Vir: Evropska komisija.

Priporočilo Sveta poziva k okrepitvi vloge NARIC z dodatnimi nacionalnimi viri. Z razširitvijo NARIC na višje sekundarno izobraževanje in usposabljanje (splošno izobraževanje ter poklicno izobraževanje in usposabljanje) bi se povečala ozaveščenost o priznavanju kvalifikacij višjega sekundarnega izobraževanja in podprlo priznavanje izidov iz učnih obdobj v tujini.

Komisija podpira mrežo NARIC⁴⁸ z olajševanjem izmenjav dobrih praks. Proračun programa Erasmus+ za razvoj njihovih zmogljivosti in krepitev vloge se je povečal z 1,2 milijona EUR v letu 2018 na 3 milijone EUR v letu 2022. Na podlagi tega so bila izdelana orodja za podporo⁴⁹ ter pripravljene smernice⁵⁰ in usposabljanja za tiste, ki so odgovorni za ocenjevanje kvalifikacij (ocenjevalci kvalifikacij) v visokošolskih institucijah. Program Erasmus+ od leta 2020 financira „skupino za tehnično podporo“, da bi mreži pomagala izpolniti njene povečane ambicije. S povečanjem razpoložljivih virov so se razkrile precejšnje razlike v zmogljivostih NARIC, pri čemer samo trije centri (IT, NL, LV) usklajujejo več projektov Erasmus+.

Z nadaljnjim delom v zvezi z digitalnimi orodji, kot so podatkovna zbirka Q-Entry in druge podatkovne zbirke kvalifikacij, se lahko dodatno olajšajo postopki priznavanja, tudi za institucije. Z razvojem interoperabilnosti nacionalnih podatkovnih zbirk na evropski ravni in izdajanjem osebnih izjav o priznanju v zvezi z avtomatičnim priznavanjem (na podlagi dobre prakse, kot je primer poljske podatkovne zbirke Kwalifikator) bi se lahko dodatno odpravilo upravno breme za prosilce in institucije.

⁴⁸ <https://www.enic-naric.net/>

⁴⁹ <https://www.enic-naric.net/page-recognition-tools-projects>

⁵⁰ <https://www.nuffic.nl/sites/default/files/2020-08/the-triangle-of-automatic-recognition%20%281%29.pdf>

Z vključitvijo neevropskih kvalifikacij bi lahko te interoperabilne podatkovne zbirke olajšale hitro, pravično in pregledno priznavanje kvalifikacij iz tretjih držav (ki ne spada na področje uporabe priporočila Sveta). To podpira in olajšuje Komisija ter je v skladu z ambicijami iz govora o stanju v Uniji leta 2022, v katerem je predsednica Evropske komisije pozvala k napredku na tem področju.

3.3.3. Evropska digitalna orodja za priznavanje

Za avtomatično priznavanje morajo biti kvalifikacije enostavno preverljive (veljavnost, oblika in akreditacija). Z uporabo evropskih digitalnih orodij za izdajanje, shranjevanje, izmenjavo in preverjanje dokazil se olajšuje avtomatično priznavanje posameznih kvalifikacij in izidov iz učnih obdobij v tujini ter znižajo stroški in zmanjša upravno breme za vse strani.

Nova platforma Europass⁵¹, ki je začela delovati julija 2020, olajšuje avtomatično priznavanje z zagotavljanjem potrjenih informacij o kvalifikacijah, ogrojdih kvalifikacij in učnih izidih mobilnosti v dokumentih Europass, ki so zaščiteni pred nedovoljenimi posegi⁵². Septembra 2022 je število uporabnikov Europass znašalo 4,3 milijona, platformo pa mesečno obiščeta v povprečju dva milijona ljudi.

V sodelovanju z DEQAR⁵³ se v okviru novega orodja Europass kot element akreditacije pilotno izvajajo evropska digitalna potrdila za učenje (EDC)⁵⁴. Ko se priloga k diplomi (za visokošolsko izobraževanje) pregleduje in deli, EDC takoj prikaže povezane podatke o akreditaciji. S tem bo preverjanje pristnosti postalo avtomatično.

Z digitalizacijo predloge **Europass mobilnost**, ki se trenutno razvija, se bo podprlo priznavanje izidov, doseženih v obdobjih učne mobilnosti v tujini na različnih ravneh izobraževanja, vključno s praksami in prostovoljstvom.

4. PODPORA NADALJNJIM PRIZADEVANJEM ZA IZVAJANJE AVTOMATIČNEGA PRIZNAVANJA

Čeprav je bil od sprejetja priporočila Sveta dosežen omejen napredek, bodo za popolno izvajanje do leta 2025 potrebna znatna dodatna prizadevanja. Komisija predlaga ukrepe, opisane v nadaljevanju, za okrepitev izvajanja.

4.1. Nadaljnji razvoj zaupanja med nacionalnimi izobraževalnimi sistemi

- **Razvoj evropskega sistema zagotavljanja kakovosti in priznavanja**

Avtomatično priznavanje je tesno povezano z vzpostavljanjem medsebojnega zaupanja med nacionalnimi sistemi in razvojem resnične kulture kakovosti v visokošolskih institucijah. Sistem zagotavljanja kakovosti in priznavanja bi pomagal vzpostaviti tesnejšo povezavo med zagotavljanjem kakovosti in priznavanjem na evropski ravni ter zagotoviti sistem zagotavljanja kakovosti, ki ustreza svojemu namenu, za tesnejše transnacionalno sodelovanje, kot je bilo napovedano v sporočilu o uresničitvi evropskega izobraževalnega

⁵¹ <https://europa.eu/europass/sl>

⁵² Priloga k diplomi, priloga k spričevalu za poklicno izobraževanje in usposabljanje ter Europass mobilnost.

⁵³ <https://www.eqar.eu/about/projects/deqar-connect/>

⁵⁴ <https://europa.eu/europass/sl/orodja-europass/digitalna-potrdila>

prostora do leta 2025 in evropski strategiji za univerze. Čeprav je cilj takega sistema veliko širši od zgolj avtomatičnega priznavanja, bo prispeval k njegovi uresnitvi.

Komisija bo spodbujala države članice, NARIC ter institucije za izobraževanje in usposabljanje, naj okrepijo svoja prizadevanja za izvajanje avtomatičnega priznavanja z močnejšimi in prožnejšimi sistemi zagotavljanja kakovosti.

Čeprav bo takšna pobuda osredotočena na EU, bi lahko spodbudila in dodatno okrepila napredek na področju avtomatičnega priznavanja in zagotavljanja kakovosti v vseh državah evropskega visokošolskega prostora.

- **Pregledi skupin pospeševalcev avtomatičnega priznavanja**

Komisija bo ob podpori programa Erasmus+ in NARIC uvedla nove preglede skupin pospeševalcev avtomatičnega priznavanja. Cilj bo pospešiti izvajanje avtomatičnega priznavanja kvalifikacij in učnih obdobij v tujini z napotitvijo strokovnjakov na teren, da bodo zagotovili potrebno usposabljanje za lažje priznavanje na vseh področjih. Na podlagi strokovnega znanja mreže NARIC bosta organizirana medsebojna podpora in medsebojno svetovanje med državami, ki so naprednejše na področju avtomatičnega priznavanja, in državami, ki potrebujejo dodatno podporo.

4.2. Razvoj orodij za avtomatično priznavanje

- **Zagotavljanje informacij o priznavanju prek spletnih platform**

Komisija bo šolam zagotovila več smernic o priznavanju na evropski platformi za šolsko izobraževanje.

- **Standardizacija učnih sporazumov in potrdil o učnih izidih**

Komisija bo na podlagi izkušenj v sektorju visokošolskega izobraževanja preučila morebitne povezave med orodji Erasmus+ za izide iz učnih obdobij v tujini in predlogo Europass mobilnost za zagotovitev varne, uporabniku prijazne in zaupanja vredne dokumentacije v sektorjih šolskega izobraževanja ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

4.3. Podpora izvajanju s krepitvijo zmogljivosti v državah članicah

- **Finančna podpora za avtomatično priznavanje**

V skladu s pozivom iz priporočila Sveta se bo z razpisi v okviru programa Erasmus+, namenjenimi **NARIC**, še naprej zagotavljala podpora nacionalnim organom pri izvajanju avtomatičnega priznavanja in bolonjskih orodij za preglednost. Komisija bo preučila možnosti za povečanje sodelovanja NARIC iz vsake države članice. Za ta prizadevanja je potrebna podpora držav članic, da se okrepijo prizadevanja za krepitev zmogljivosti.

Čeprav se je izvajanje bolonjskih orodij za preglednost od leta 2018 izboljšalo, so potrebna dodatna prizadevanja, zlasti v zvezi z vpisom nacionalnih agencij za zagotavljanje kakovosti v EQAR, izdajo priloge k diplomam in polno uporabo navodil za uporabnike ECTS. Komisija bo dodatno spodbudila izvajanje z razpisom za **evropski visokošolski prostor** v okviru programa Erasmus+.

Države članice lahko prek **Instrumenta za tehnično podporo** zaprosijo tudi za tehnično podporo pri načrtovanju in izvajanju reform na področju avtomatičnega vzajemnega

priznavanja. Instrument za tehnično podporo je program EU, ki na zahtevo držav članic zagotavlja prilagojeno podporo na različnih področjih, vključno z izobraževanjem in usposabljanjem, na dvostranski ali večdržavni ravni. Podpora temelji na povpraševanju, zanj pa ni potrebno sofinanciranje držav članic.

- **Zagotavljanje usposabljanja in informacij**

Povpraševanje po usposabljanju za avtomatično priznavanje, ki ga države članice zagotavljajo ustreznemu osebju, se povečuje. Šolam in učiteljem bi bilo treba zagotoviti tudi usposabljanje za ocenjevanje kompetenc učencev po učnem obdobju v tujini, namesto da se osredotočajo na enakovrednost šolskih predmetov. Komisija bo to podprla v okviru programa Erasmus+ z dejavnostmi transnacionalnega sodelovanja in vzajemnega učenja ter zagotavljala informacije na spletu.

- **Olajševanje dialoga med državami članicami**

Službe Komisije bodo preučile obstoječe procese politike Komisije na področju šolskega izobraževanja ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja, da opravijo razpravo o dobrih praksah in si jih izmenjajo ter ustvarijo priložnost za vzajemno učenje med državami članicami za krepitev zaupanja v sisteme višjega sekundarnega izobraževanja in njihove preglednosti.

Priloga I – Pregled⁵⁵ izvajanja priporočila Sveta

Ta preglednica vsebuje barvni vodnik o ravni izvajanja po področjih Priporočila za vsako državo članico na podlagi najboljših razpoložljivih informacij. Odraža tekoči postopek izvajanja priporočila Sveta ter kaže smeri in trende.

Država članica	Orodja za preglednost	Podpora institucijam in agencijam	Spremljanje in ocenjevanje	Visokošolske kvalifikacije	Kvalifikacije višjega sekundarnega izobraževanja	Učna obdobja v tujini – visokošolsko izobraževanje	Učna obdobja v tujini – sekundarno izobraževanje
Avstrija							
Belgija							
Bolgarija							
Hrvaška							
Ciper							
Češka							
Danska							
Estonija							
Finska							
Francija							Šolsko PIU
Nemčija							
Grčija							
Madžarska							
Irska							
Italija							
Latvija							
Litva							
Luksemburg							
Malta							
Nizozemska							
Poljska					Šolsko PIU		
Portugalska							*
Romunija							
Slovaška							
Slovenija							

⁵⁵ Te navedbe temeljijo na analizi informacij, ki so na voljo v okviru Poročila ICF o izvajanju priporočila Sveta o avtomatičnem priznavanju iz leta 2023.

Država članica	Orodja za preglednost	Podpora institucijam in agencijam	Spremljanje in ocenjevanje	Visokošolske kvalifikacije	Kvalifikacije višjega sekundarnega izobraževanja	Učna obdobja v tujini – visokošolsko izobraževanje	Učna obdobja v tujini – sekundarno izobraževanje
Španija	Yellow	Green	Orange	Yellow	Green	Yellow	Orange
Švedska	Light Green	Green	Yellow	Green	Green	Orange	Red

*PT: Samo za obdobja enega šolskega leta

Skladnost z evropskimi in bolonjskimi orodji za preglednost

Green	Država v celoti izvaja EU in bolonjska orodja za preglednost
Light Green	Eno od orodij se ne izvaja v celoti
Yellow	Dve orodji se ne izvajata v celoti
Orange	Tri orodja se ne izvajajo v celoti
Red	Štiri ali več orodij se ne izvaja v celoti

Ukrepi za krepitev zmogljivosti ter podporo institucijam in agencijam

Green	Uporabljajo se naslednji ukrepi: <ul style="list-style-type: none"> - zagotovljene so nacionalne smernice za institucije - NARIC razširjajo informacije in zagotavljajo usposabljanje za vse institucije - prosilci prejmejo odločitve o priznanju na sistemski ravni prek spletnih orodij
Yellow	Uporabljata se dva od zgoraj navedenih ukrepov
Orange	Uporablja se eden od ukrepov
Red	Nobeden od ukrepov se ne uporablja

Spremljanje in ocenjevanje

Green	Vzpostavljena je osrednja podatkovna zbirka na sistemski ravni za zbiranje in razširjanje podatkov o primerih priznavanja, ki se redno posodablja
Yellow	Podatke o primerih priznavanja sistematično zbira osrednji organ, ki ga sestavljajo visokošolske institucije in institucije za višje sekundarno izobraževanje
Orange	Podatki o primerih priznavanja so na voljo pri nekaterih institucijah, vendar se ne zbirajo in razširjajo na sistemski ravni
Red	Ni razpoložljivih podatkov

Avtomatično priznavanje visokošolskih kvalifikacij

Green	Avtomatično priznavanje na sistemski ravni za izdane kvalifikacije za vse države članice EU, pri čemer je za odločanje pristojen organ na sistemski ravni
-------	---

	Avtomatično priznavanje na sistemski ravni za vse države članice EU, pri čemer so za odločanje pristojne visokošolske institucije
	Avtomatično priznavanje na sistemski ravni za podskupino držav članic EU, pri čemer je za odločanje pristojen organ na sistemski ravni
	Avtomatično priznavanje na sistemski ravni za podskupino držav članic EU, pri čemer so za odločanje pristojne visokošolske institucije
	Brez avtomatičnega priznavanja

Avtomatično priznavanje kvalifikacij višjega sekundarnega izobraževanja

	Kvalifikacije višjega sekundarnega izobraževanja (splošnega izobraževanja ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja) se avtomatično in v celoti priznavajo za skoraj vse druge države članice EU (več kot 75 % držav članic)
	Kvalifikacije se avtomatično priznavajo za večino drugih držav članic EU (med 50 % in 75 %)
	Kvalifikacije se avtomatično priznavajo za manjšino drugih držav članic EU (manj kot 50 %, vendar več kot 0 %)
	Brez avtomatičnega in polnega priznavanja kvalifikacij (postopek priznavanja je vzpostavljen, vendar ni avtomatiziran)

Avtomatično priznavanje učnih obdobj v tujini – visokošolsko izobraževanje

	Izidi iz učnega obdobja v tujini se avtomatično in v celoti priznavajo za vse druge države članice EU, pri čemer stopnja polnega priznanja po navedbah študentov programa Erasmus+ presega 90 % Vzpostavljena sta notranje in zunanje zagotavljanje kakovosti za zagotovitev popolnega izvajanja načel iz navodil za uporabnike evropskega sistema prenašanja in zbiranja kreditnih točk (ECTS) iz leta 2015
	Izidi iz učnega obdobja v tujini se priznavajo, pri čemer stopnja polnega priznanja po navedbah študentov programa Erasmus+ presega 85 % in/ali Vzpostavljena sta notranje in zunanje zagotavljanje kakovosti za zagotovitev popolnega izvajanja navodil za uporabnike ECTS iz leta 2015, vendar se ne uporabljata sistematično (na primer samo za nekatere programe ali ravni)
	Izidi iz učnega obdobja v tujini se priznavajo, pri čemer stopnja polnega priznanja po navedbah študentov programa Erasmus+ presega 70 % ali Ukrepi za zagotavljanje kakovosti za zagotovitev popolnega izvajanja navodil za uporabnike ECTS niso vzpostavljeni
	Izidi iz učnega obdobja v tujini se ne priznavajo avtomatično, pri čemer stopnja polnega priznanja po navedbah študentov programa Erasmus+ znaša manj kot 70 % Ukrepi za zagotavljanje kakovosti za zagotovitev popolnega izvajanja navodil za uporabnike ECTS niso vzpostavljeni

Avtomatično priznavanje učnih obdobj v tujini – višje sekundarno izobraževanje

	Izidi iz učnega obdobja v tujini se avtomatično in v celoti priznavajo za vse države članice EU in za skoraj vsa učna obdobja do enega leta na podlagi enakovrednosti
--	---

	Izidi iz učnih obdobij v tujini se priznavajo po uradnem postopku, vzpostavljenem na sistemski ravni, če se ugotovi, da so na splošno skladni z učnim načrtom institucij pošiljateljic, in so potrjeni v potrdilu o opravljenih obveznostih
	Večina (delov) učnih obdobij v tujini se prizna, vendar so morda potrebni nekateri dodatni izpiti
	Priznanje se odobri po uradnem postopku, ki temelji na usklajevanju učnih načrtov, kot je potrjeno v potrdilu o opravljenih obveznostih
	Brez avtomatičnega in polnega priznavanja, razen v primeru partnerstev med šolami ali jasno opredeljenih programov, kot je Erasmus+